

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS – 4101-006-02/2014
P/14/049

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 87, F +48 22 444 56 98
kps@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/049 – Pomoc społeczna dla uchodźców. Lata 2012 – I półrocze 2014 r.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontrolerzy	Bożena Matyjasiak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92560 z dnia 14 listopada 2014 r., Kinga Wiśniewska-Danek, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92568 z dnia 1 grudnia 2014 r. (akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Lipińska 2, 01-833 Warszawa (zwane dalej „WCPR”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Jolanta Sobczak, Dyrektor Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie, od dnia 16 sierpnia 2006 r. (akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna wraz z uzasadnieniem

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, objęte kontrolą wnioski o przyznanie pomocy integracyjnej zawierały wszystkie wymagane elementy oraz załączniki i zostały złożone w terminie 60 dni od uzyskania przez cudzoziemców statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej. W latach 2012-I półrocze 2014 r. WCPR realizowało 266 indywidualnych programów integracyjnych (IPI). Badanie próby 30 IPI wykazało, że określono w nich, zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej² (dalej: ustawa o pomocy społecznej), zobowiązania WCPR i cudzoziemców. WCPR w sposób systematyczny i skuteczny egzekwowało realizację zobowiązań cudzoziemców zawartych w IPI, za wyjątkiem obowiązku zameldowania się cudzoziemców w miejscu zamieszkania. W 24 IPI dokumentacja nie zawierała bowiem potwierdzenia egzekwowania przez WCPR ww. obowiązku. Dokonywanie oceny postępów cudzoziemców w procesie integracji przez pracowników WCPR było terminowe (raz na trzy miesiące) i rzetelnie dokumentowane (w formie notatek służbowych). Zdaniem NIK, WCPR prawidłowo monitorowało realizację przez dzieci cudzoziemców obowiązku szkolnego.

W ocenie NIK, procedura wydawania decyzji administracyjnych przez WCPR o przyznaniu świadczeń w ramach IPI była długotrwała co spowodowało, że 59 decyzji (spośród 96 badanych) zostało wydanych po 30 dniach od daty złożenia kompletnych wniosków o udzielenie pomocy integracyjnej (w tym 4 decyzje w ramach 1 IPI wydane zostały po 60 dniach). Zdaniem NIK, WCPR powinno podjąć działania zapewniające terminowość wydawania decyzji.

Stwierdzone w kilku IPI i w jednej decyzji administracyjnej błędy formalne, nie miały wpływu na prawidłowość i terminowość dokonanych wypłat świadczeń. Zdaniem NIK, na stwierdzone nieprawidłowości w ww. zakresie miało wpływ duże obciążenie

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. z 2013 r., poz. 182, ze zm.

pracą pracowników socjalnych, a także sukcesywny wzrost liczby IPI realizowanych w WCPR. W 2012 r. liczba spraw przypadających na jednego pracownika wyniosła 37, w 2013 r. 46, natomiast w I półroczu 2014 r. wzrosła do 50. Wskazuje to na tendencję wzrostową w zakresie obciążenia pracą pracowników socjalnych na przestrzeni lat objętych kontrolą.

Zarówno IPI, jak i wydane na ich podstawie decyzje administracyjne, zawierały szczegółową kalkulację świadczonej pomocy z uwzględnieniem m.in. indywidualnej sytuacji socjalno-bytowej cudzoziemców oraz posiadanych przez nich własnych możliwości i zasobów, a także ograniczeń wynikających z sytuacji mieszkaniowej, zdrowotnej i rodzinnej. Pomoc integracyjna była udzielona na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, tj. zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, a jej wysokość była zróżnicowana w okresie pierwszych 6 miesięcy oraz w okresie od 7 do 12 miesiąca trwania IPI. Sprawozdania z zakresu realizacji zadań dotyczących pomocy dla cudzoziemców były przekazywane terminowo, a dane finansowe w nich zawarte były zgodne z ewidencją księgową. WCPR prowadziło jedno mieszkanie chronione przeznaczone dla cudzoziemców ze statusem uchodźcy lub ochroną uzupełniającą. Badanie dwóch IPI, w których wydane zostały decyzje o pobycie w mieszkaniu chronionym wykazało, że przyznanie mieszkania było w pełni uzasadnione, z uwagi na trudną sytuację cudzoziemców, w tym trudności mieszkaniowe i zagrożenie bezdomnością. WCPR rzetelnie i terminowo rozliczało koszty związane z pobytem cudzoziemców w ww. mieszkaniu chronionym. Ponadto, WCPR prawidłowo realizowało obowiązki związane z występowaniem z wnioskami o zawarcie z osobami mającymi status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą umów najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu m. st. Warszawy, co potwierdziło Biuro Polityki Mieszkaniowej m. st. Warszawy. Pomimo braku ustawowego obowiązku monitorowania przez WCPR procesu integracji cudzoziemców po zakończeniu IPI, WCPR posiadało informacje dotyczące obszarów usamodzielnienia większości cudzoziemców, którzy realizowali IPI w okresie objętym kontrolą. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż cudzoziemcy realizujący IPI mogli skorzystać nawet po zakończeniu realizacji IPI z różnych form wsparcia w ramach projektu współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego „Integracja dla Samodzielności”³. W ocenie NIK zwiększało to szanse powodzenia procesu integracji cudzoziemców.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja indywidualnych programów integracji

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z § 3 pkt 2, ppkt 15 statutu Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie⁴ jednym z jego zadań było prowadzenie spraw związanych z udzielaniem pomocy cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, w zakresie indywidualnego programu integracji. W WCPR w okresie objętym kontrolą realizacją IPI zajmowały się dwie osoby. Zakresy czynności tych osób zawierały wykaz obowiązków w odniesieniu do ww. cudzoziemców, przebywających na terenie miasta st. Warszawy.

(akta kontroli str. 6-31, 1432, 1436, 1442-1443)

1. Liczba wniosków

W okresie objętym kontrolą zostało złożonych 214 wniosków o udzielenie pomocy w ramach indywidualnych programów integracji, w tym 44 wnioski w 2012 r., 93 wnioski w 2013 r. i 77 wniosków w I półroczu 2014 r. Po terminie 60 dni od dnia uzyskania przez cudzoziemca statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej

³ w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII/Działanie 7.1/Poddziałanie 7.1.2.

⁴ Stanowiący załącznik do uchwały nr XX/676/2007 Rady m. st. Warszawy z dnia 6 grudnia 2007 r.

złożonych zostało 6 wniosków, w tym 3 wnioski w 2012 r., 2 wnioski w 2013 r. i 1 w I półroczu 2014 r. W przypadku wszystkich wniosków złożonych po terminie wydano decyzje administracyjne, w których odmówiono udzielenia pomocy cudzoziemcom. W okresie objętym kontrolą łączna liczba wniosków nieuwzględnionych wyniosła 29 (w tym 4 wnioski zostały nieuwzględnione bez podania uzasadnienia). W wyniku kontroli wybranych 9 wniosków nieuwzględnionych stwierdzono, że przyczynami odmowy udzielenia pomocy było: nie złożenie przez wnioskodawców brakujących załączników do wniosków (w przypadku 3 wniosków), zmiana miejsca zamieszkania cudzoziemca i jego rodziny po złożeniu wniosku (w 1 przypadku), brak możliwości przeprowadzenia wywiadu środowiskowego z powodu nieaktualnego adresu zamieszkania (w 2 przypadkach), skazanie za przestępstwo popełnione umyślnie (w 1 przypadku), udzielenie pomocy integracyjnej przez WCPR na podstawie wcześniejszej decyzji administracyjnej (w 1 przypadku), pozostawanie w związku małżeńskim z obywatelką RP (w 1 przypadku).

Kontrolą objęto 30 wniosków o przyznanie pomocy integracyjnej⁵ realizowanych w latach 2012-I półrocze 2014 r. Wszystkie zbadane wnioski zawierały: deklaracje o zamiarze zamieszkania na terenie określonego województwa, oświadczenie że z podobnym wnioskiem cudzoziemiec nie zwrócił się na terenie innego województwa oraz oświadczenie o gotowości przystąpienia do uzgodnionego programu integracji. W 20 przypadkach nadania statusu uchodźcy do wniosków załączono kopie: decyzji o nadaniu statusu uchodźcy, dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej i karty pobytu wydanej w związku z nadaniem statusu uchodźcy. W 10 przypadkach udzielenia ochrony uzupełniającej wnioski zawierały: kopie decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, w której udzielono cudzoziemcowi ochrony uzupełniającej oraz karty pobytu wydanej w związku z udzieleniem ochrony uzupełniającej. Wnioski sporządzone zostały w języku polskim i zostały złożone w terminie do 60 dni od uzyskania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, tj. zgodnie z postanowieniami art. 91 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 32- 98, 105, 126, 143, 166, 189, 224, 248, 287, 366, 406, 441, 456, 478, 495, 510, 530, 554, 599, 618, 648, 715, 737, 758, 798, 825, 848, 883, 901, 965, 999)

2. Rodzaje zadań na rzecz integracji uchodźców zawarte w IPI

Szczegółowe badanie 30 IPI⁶ realizowanych w latach 2012-I półrocze 2014 r. wykazało, iż działania skierowane do uczestników IPI obejmowały m.in. następujące rodzaje pomocy: finansową; mieszkaniową; w zakresie nauki języka polskiego i informacji prawnej oraz poradnictwa psychologicznego; w załatwianiu spraw w instytucjach i urzędach oraz w zakresie kontaktów ze środowiskiem lokalnym; w ustaleniu lekarza pierwszego kontaktu; w zakresie otrzymania lub podwyższania kwalifikacji zawodowych.

(akta kontroli str. 111, 131, 150, 172, 195, 230, 255, 294, 372, 413, 447, 462, 483, 501, 515, 536, 561, 605, 625, 657, 722, 742, 765, 804, 832, 854, 889, 907, 971, 1005)

3. Liczba realizowanych IPI

W latach 2012-I półrocze 2014 r. w WCPR realizowano 266 indywidualnych programów integracji. W 2012 r. realizowano 74 IPI, w tym 28 było w trakcie realizacji, 37 zakończono, a 9 wstrzymano. Spośród 74 IPI, 47 IPI dotyczyło osób ze statusem uchodźcy, 27 IPI dotyczyło osób ze statusem ochrony uzupełniającej. W ramach 74 IPI objęto pomocą 124 osoby, w tym 30 kobiet i 42 dzieci.

⁵ W tym 10 wniosków dotyczyło IPI realizowanych w 2012 r., 10 wniosków dotyczyło IPI realizowanych w 2013 r. i 10 wniosków dotyczyło IPI realizowanych w I półroczu 2014 r.

⁶ Kontroler zastosował następujące kryteria wyboru spraw: po 10 spraw z każdego roku objętego kontrolą, z uwzględnieniem narodowości (wzięto po uwagę największą liczbę realizowanych IPI z danej narodowości), rodzin z dziećmi, w dalszej kolejności wytypowano osoby samotne.

W 2013 r. realizowano 92 IPI, w tym 53 było w trakcie realizacji, 34 zakończono, a 5 wstrzymano. W ramach 92 IPI statusu uchodźcy dotyczyło 57 IPI, 35 IPI dotyczyło ochrony uzupełniającej. W ramach 92 IPI objęto pomocą 125 osób, w tym 29 kobiet i 25 dzieci.

W I półroczu 2014 r. realizowano 100 IPI, w tym 73 było w trakcie realizacji, 18 zakończono, a 9 wstrzymano. W ramach 100 IPI statusu uchodźcy dotyczyło 73 IPI, 27 IPI dotyczyło ochrony uzupełniającej. W ramach 100 IPI pomocą objęto 149 osób, w tym 37 kobiet i 44 dzieci.

Głównymi przyczynami wstrzymania IPI w latach 2012-I półrocze 2014 r. było zaprzestanie realizacji przez cudzoziemców zobowiązań podjętych w IPI poprzez zerwanie kontaktu z ich realizatorami (pracownikami socjalnymi) i opuszczenie dotychczasowego miejsca zamieszkania (wyjazd z Polski).

W ramach realizowalnych IPI najliczniejszą grupę stanowili obywatele:

- w 2012 r. Federacji Rosyjskiej – 26 IPI (w tym Czeczeni, Ingusze, Awarzy) oraz Białorusi – 16 IPI;
- w 2013 r. Białorusi – 17 IPI, Federacji Rosyjskiej – 15 IPI (w tym sami Czeczeni), Syrii – 13 IPI, Egiptu – 10 IPI i Afganistanu – 9 IPI.
- w I półroczu 2014 r. Syrii – 32 IPI, Białorusi 12 IPI, Afganistanu - 11 IPI oraz Somalii – 10 IPI.

(akta kontroli str. 32, 99, 1432, 1436)

4. i 5. W WCPR, w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki odmowy udzielenia pomocy w ramach IPI z powodu braku środków finansowych oraz przypadki przyznania pomocy jedynie w formie wypłaty świadczenia pieniężnego bez opracowania IPI uwzględniającego inne formy wsparcia. Każdorazowe przyznanie cudzoziemcowi pomocy finansowej było konsekwencją opracowania IPI.

(akta kontroli str. 1206, 1208)

6. Prawdliwość akceptacji i realizacji IPI

Szczegółowe badanie próby 30 IPI wykazało, że 29 IPI zostało zaakceptowanych przez Wojewodę Mazowieckiego. W jednym przypadku stwierdzono, że w aktach sprawy znajdował się oryginał pisma z dnia 02.08.2012 r. z Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego (MUW), w którym podano, że Urząd akceptuje IPI wraz z kosztem jego realizacji w kwocie 24.030 zł. W piśmie tym brak było jednak podpisu i pieczętki osoby akceptującej IPI ze strony Wojewody Mazowieckiego. WCPR po otrzymaniu ww. pisma z MUW nie podjęło działań w celu uzupełnienia ww. braków. Dopiero w trakcie kontroli NIK, w dniu 08.12.2014 r. została przedłożona kontrolerom kopia ww. pisma uzyskana z Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, na którym znajduje się podpis i pieczęć osoby akceptującej ww. IPI.

Śpośród 16 IPI, w których wprowadzono zmiany aneksami, w przypadku 13 IPI aneksy te nie zostały przekazane przez WCPR do Wojewody Mazowieckiego w celu akceptacji. Ponadto, w dwóch przypadkach WCPR nie podjęło działań, aby Wojewoda Mazowiecki zaakceptował odpowiednio: aneks nr 1 do IPI, który został przekazany przy piśmie z dnia 21.01.2014 r. oraz aneks nr 1 do IPI, który został przekazany przy piśmie z dnia 20.09.2012 r. Według wyjaśnień Dyrektor WCPR wskazane aneksy do IPI nie zostały przekazane przez WCPR do Wojewody Mazowieckiego w celu akceptacji, gdyż nie generowały żadnych dodatkowych kosztów w stosunku do IPI już zaakceptowanych przez Wojewodę, dotyczyły bowiem uczestnictwa cudzoziemców w projekcie „Integracja dla Samodzielności”. Było to, zdaniem składającej wyjaśnienia, zgodne z zapisem art. 93 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej wskazującym, iż powiatowe centrum pomocy rodzinie przekazuje wojewodzie uzgodniony z cudzoziemcem program wraz z przewidywanymi kosztami jego realizacji oraz zgodne z zapisem art. 93 ust. 3 ww.

ustawy stanowiącym, iż wojewoda po akceptacji przedstawionego programu przekazuje środki na jego realizację.

W jednym przypadku w aneksie do IPI brak było daty jego sporządzenia, co było spowodowane nieuwagą pracownika WCPR. Ponadto w jednym przypadku w wyniku pomyłki pracownika WCPR, w aneksie do IPI podano w pkt. VI pkt. „4” zamiast pkt. „6”.

W objętych kontrolą IPI, za wyjątkiem niżej wymienionych przypadków, znajdowały się zapisy dotyczące zobowiązań WCPR⁷ i zobowiązań cudzoziemca⁸, wynikające z art. 93 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

W przypadku dwóch IPI nie zobowiązano cudzoziemek do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy z powodu stanu zdrowia (zawansowana ciąża i niedawny poród) i konieczności sprawowania opieki nad dziećmi. W jednym przypadku nie zobowiązano cudzoziemki w IPI do rejestracji w PUP, gdyż zdaniem Dyrektora WCPR taki zapis znajdował się w IPI w opisie indywidualnej sytuacji uczestnika programu. NIK nie podziela stanowiska Dyrektora WCPR w powyższej sprawie, bowiem zgodnie z art. 93 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej, do jednego z zobowiązań cudzoziemca ujętego w IPI należy obowiązek rejestracji w PUP w terminie ustalonym w programie.

W przypadku jednego IPI brak było zapisu o udzieleniu przez WCPR informacji dotyczącej pomocy określonej w programie, warunkach jej wstrzymania lub odmowy udzielenia z powodu nieuwagi pracownika WCPR.

W pięciu IPI wystąpiły błędy formalne polegające na: podaniu w IPI, że gospodarstwo domowe składa się z 3 osób, podczas gdy faktycznie składało się z 2 osób, podaniu w kosztach IPI błędnej ilości osób w rodzinie, tj. 6 zamiast 7, podaniu w kosztach IPI błędnej ilości osób w rodzinie, tj. 24 zamiast 2, podaniu w IPI, że pomoc finansowa na utrzymanie dotyczy 2 osób, podczas gdy faktycznie dotyczy 3 osób, podaniu w IPI, że pomoc finansowa na utrzymanie dotyczy każdej osoby w jednoosobowym gospodarstwie domowym, podczas gdy faktycznie dotyczy każdej osoby w czteroosobowym gospodarstwie domowym. Powyższe błędy wynikały z nieuwważnego opracowania ww. dokumentów przez pracowników socjalnych, wynikającego z trudnych warunków ich pracy (czterech pracowników w pokoju, wizyty klientów, rozmowy telefoniczne). Nie miało to jednak wpływu na wypłatę świadczeń pieniężnych, które zostały wypłacone zgodnie z faktyczną liczbą osób w gospodarstwie domowym i liczbą osób uprawnionych do otrzymania pomocy integracyjnej.

Pomoc integracyjna w badanej próbie IPI była udzielona począwszy od miesiąca kalendarzowego w którym został złożony wniosek, tj. zgodnie z postanowieniami

⁷ Zobowiązania WCPR m.in. do:

- a) wypłacania świadczeń pieniężnych określonych w decyzji administracyjnej o ich przyznaniu w terminie do 15 dnia każdego miesiąca,
- b) podjęcia działań dotyczących pomocy w poprawie sytuacji mieszkaniowej, w tym w miarę możliwości w uzyskaniu mieszkania chronionego,
- c) udzielania cudzoziemcom informacji dotyczącej pomocy określonej w programie oraz warunkach jej wstrzymania lub odmowy udzielenia,
- d) skierowanie na naukę języka polskiego i motywowanie do systematycznej nauki,
- e) współdziałania z cudzoziemcami oraz wspierania ich w kontaktach ze środowiskiem lokalnym, w tym w nawiązaniu kontaktu z właściwym dla miejsca zamieszkania cudzoziemców środkiem pomocy społecznej,
- f) prowadzenia z cudzoziemcami pracy socjalnej,
- g) innych uzgodnionych z cudzoziemcami działań wynikających z ich indywidualnej sytuacji życiowej.

⁸ Zobowiązania cudzoziemca m.in. do:

- a) zameldowania się w miejscu zamieszkania, niezwłocznie po uzyskaniu takiej możliwości,
- b) zarejestrowania się w PUP oraz do przestrzegania terminów wizyt w urzędzie,
- c) aktywnego poszukiwania pracy,
- d) współdziałania i kontaktowania się z realizatorem programu w ustalonych terminach, tj. w dniach 2 oraz 16 każdego miesiąca,
- e) informowania o każdej zmianie związanej z sytuacją osobistą, mieszkaniową, finansową, zawodową i zdrowotną,
- f) systematycznej nauki języka polskiego,
- g) innych uzgodnionych z realizatorem programu działań wynikających z jego indywidualnej sytuacji życiowej.
- h) przestrzegania zobowiązań przyjętych w programie.

art. 91 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej. We wszystkich przypadkach przed wydaniem decyzji o przyznaniu świadczeń, zgodnie z art. 106 ust. 4 ww. ustawy został przeprowadzony rodzinny wywiad środowiskowy. Pomoc pieniężna przysługiwała cudzoziemcom w okresie 12 miesięcy i była zróżnicowana w zależności od indywidualnej sytuacji życiowej cudzoziemca i jego rodziny, tj. zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra MPiPS z dnia 9 marca 2009 r. w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom, którzy uzyskali w RP status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą⁹. Świadczenia pieniężne określone w IPI oraz w decyzjach administracyjnych były wypłacane terminowo i w wysokościach zgodnych z ww. dokumentami.

W odniesieniu do 27 IPI stwierdzono, że WCPR wypłacało cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, świadczenia pieniężne w okresie, kiedy była im świadczona jednocześnie (przez okres jednego lub dwóch miesięcy) pomoc z Urzędu ds. Cudzoziemców (UdsC)¹⁰. Świadczenia te wypłacano cudzoziemcom przebywającym poza ośrodkiem na pokrycie kosztów pobytu we własnym zakresie. Według wyjaśnień Dyrektor WCPR wynikało to z postanowień art. 91 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej, według którego *pomoc dla cudzoziemca przysługuje począwszy od miesiąca kalendarzowego, w którym cudzoziemiec złożył wniosek*. Zdaniem Dyrektora WCPR przyznanie pomocy cudzoziemcom dopiero po zakończeniu pobierania świadczeń z UdsC byłoby naruszeniem ww. przepisu ustawy.

Z kontroli ww. IPI wynika, że informacja o pobieraniu przez cudzoziemców w danym okresie świadczeń z UdsC była uwzględniana przy określaniu przez WCPR wysokości świadczeń pieniężnych na utrzymanie w ramach IPI (w okresie ich pokrywania się pomoc z WCPR była niższa).

Kontrola 96 decyzji o przyznaniu pomocy wydanych w ramach 30 badanych IPI wykazała, że okres jaki upłynął od daty złożenia kompletnych wniosków o udzielenie pomocy w ramach IPI do daty wydania decyzji przyznających świadczenia pieniężne w ramach IPI wynosił od 8 do 91 dni, z tym, że powyżej 30 dni wydanych zostało 59 decyzji, w tym 4 decyzje (w ramach jednego IPI) powyżej 60 dni (91 dni). Było to niezgodne z art. 35 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹¹, który stanowi, że załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu 2 miesięcy od dnia wszczęcia postępowania.

W ocenie NIK, procedura wydawania decyzji administracyjnych o przyznaniu świadczeń w ramach IPI była w WCPR długotrwała. Jak wyjaśniła Dyrektor WCPR wynikało to z konieczności podjęcia przez WCPR szeregu pracochłonnych działań, niezbędnych przed wydaniem decyzji, tj. m.in. uzyskania informacji o wysokości oraz okresie pobierania przez cudzoziemców świadczeń finansowych z UdsC, przeprowadzenia wywiadu środowiskowego (rejon pracy pracowników socjalnych to obszar całego m.st. Warszawy) oraz opracowania IPI.

Przyczyną wydania czterech decyzji (w ramach jednego IPI) po 91 dniach od złożenia kompletu dokumentów były trudności w przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego¹² z uwagi na nieobecność cudzoziemca w miejscu zamieszkania wskazanym we wniosku (wywiad środowiskowy udało się przeprowadzić dopiero po 61 dniach od złożenia przez cudzoziemca kompletnego wniosku). Wpływ na termin rozpatrywania spraw miała również, zdaniem Dyrektora WCPR ograniczona liczba

⁹ Dz. U. Nr 45, poz. 366 ze zm.

¹⁰ W dokumentacji ww. IPI znajdowały się informacje z UdsC o kwotach otrzymywanych przez cudzoziemców na pokrycie kosztów utrzymania na terytorium RP we własnym zakresie.

¹¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 267 j.t. ze zm.

¹² Zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej decyzję administracyjną o przyznaniu świadczenia wydaje się po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego.

pracowników socjalnych, zajmujących się wspieraniem cudzoziemców. W ocenie NIK, WCPR powinno podjąć działania zapewniające terminowość wydawania decyzji.

W przypadku jednego IPI, w trzech decyzjach z dnia 13.11.2012 r. w pkt. 1.c błędnie podano, iż pomoc jest przyznana w okresie od dnia 01.04.2013 r. do dnia 30.09.2012 r., zamiast w okresie od dnia 01.04.2013 r. do dnia 30.09.2013 r. Wynikało to z oczywistej pomyłki pisarskiej, która zgodnie z art. 133 § 1 Kpa zostanie przez WCPR sprostowana.

(akta kontroli str. 105-1024, 1432-1441)

7. Sposób realizacji obowiązków wynikających z IPI przez WCPR

W każdym z 30 badanych IPI wyznaczono pracowników WCPR (tzw. realizatorów programu) do uzgadniania z cudzoziemcem programu i wspierających go w jego realizacji, prowadzenia z cudzoziemcem pracy socjalnej, udzielania mu pomocy i informacji oraz wspierania go w kontaktach ze środowiskiem lokalnym. Kontrola wykazała, że wyznaczeni pracownicy prawidłowo wykonywali swoje obowiązki. Z każdym cudzoziemcem program był uzgadniany, a WCPR wspomagało cudzoziemców w realizacji programu. Cudzoziemcy (za wyjątkiem jednego przypadku, opisanego w ppkt. 6 wystąpienia) zostali poinformowani o pomocy określonej w programie oraz warunkach jej wstrzymania lub odmowy udzielenia. W wyniku badania 30 IPI stwierdzono, że w aktach spraw znajdowały się dokumenty potwierdzające prowadzenie przez realizatorów programów z cudzoziemcami pracy socjalnej polegającej m.in. na pomocy w wyborze przychodni podstawowej opieki zdrowotnej i lekarza pierwszego kontaktu oraz asystowaniu w roli tłumacza w czasie wizyt u lekarza, wsparciu w: uzyskaniu zatrudnienia (pomoc w napisaniu CV, przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych, wyszukiwaniu ofert pracy, umawianiu rozmów kwalifikacyjnych, nostryfikacji dyplomu), ubieganiu się o miejsce dla dzieci w przedszkolach i żłobkach, w uzyskaniu nr PESEL, poszukiwaniu mieszkania (wyszukiwanie ofert najmu, umawianie spotkań, negocjacje w wysokości czynszu), zapoznaniu z procedurą związaną z wynajmem mieszkań komunalnych/socjalnych) oraz ofertą podmiotów wspierających cudzoziemców (w tym OPS), podejmowaniu działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Badanie próby IPI wykazało, że wszystkich cudzoziemców uczono umiejętności funkcjonowania w nowym środowisku.

(akta kontroli str. 105-1024)

8. Sposób egzekwowania przez WCPR realizacji obowiązków cudzoziemca

Pracownicy WCPR egzekwowali realizację zobowiązań cudzoziemców zawartych w IPI w sposób systematyczny i skuteczny za wyjątkiem egzekwowania obowiązku zameldowania się cudzoziemców w miejscu zamieszkania. W przypadku 24 IPI stwierdzono brak dokumentów potwierdzających egzekwowanie przez pracowników WCPR ww. obowiązku pomimo, że wymóg ten wynikał z postanowień zawartych w IPI. Według wyjaśnień Dyrektor WCPR trudności w wynajmie mieszkania na wolnym rynku oraz uzyskaniu w nim zameldowania są udziałem większości cudzoziemców korzystających z pomocy WCPR, a wynajem mieszkań odbywa się najczęściej w „szarej strefie”. Wykorzystywanie przez cudzoziemców uprawnień do zameldowania się bez zgody właściciela nie jest respektowane przez urzędników, próby wyjaśnienia faktu zamieszkania cudzoziemców w danym miejscu podejmowane przez urzędy gmin/dzielnice, mogą prowadzić do poinformowania właścicieli lokali o próbie uzyskania meldunku przez cudzoziemca, a w konsekwencji do utraty przez niego miejsca zamieszkania.

Monitorowanie przez WCPR obowiązku cudzoziemca do zarejestrowania się w PUP w terminach ustalonych w programie oraz aktywnego poszukiwania pracy polegało na egzekwowaniu przez pracowników WCPR przedstawiania przez cudzoziemców

zaświadczeń z PUP o rejestracji oraz o terminach wizyt (zwolnienie z obowiązku rejestracji w PUP dotyczyło 4 cudzoziemców z uwagi na ich sytuację rodzinną, tj. ciężę oraz konieczność sprawowania opieki nad małymi dziećmi).

Spośród 30 badanych IPI w odniesieniu do 24 IPI zachodziła potrzeba skierowania cudzoziemców na naukę języka polskiego. WCPR sprawdzało w tych przypadkach uczestnictwo cudzoziemców i ich współmałżonków na kursach języka polskiego w ramach projektu UE „Integracja dla Samodzielności” poprzez uzyskiwanie zestawień frekwencji na kursie otrzymywanych od szkoły językowej, kart sprawozdawczych sporządzanych przez nauczycieli prowadzących zajęcia, które obejmowały m.in. ocenę znajomości języka polskiego, postępy w jego przyswajaniu, nastawienie do zajęć. Ponadto, cudzoziemcy przedkładali pracownikom socjalnym WCPR zaświadczenia o ukończeniu kursów oraz zaświadczenia o zdaniu egzaminu państwowego z języka polskiego. W przypadkach, gdy WCPR otrzymało informację od szkoły językowej o trzykrotnej następującej po sobie nieobecności cudzoziemca na zajęciach języka polskiego pracownicy socjalni podejmowali działania, aby wyjaśnić przyczyny nieobecności cudzoziemca na zajęciach i zmotywować go do dalszego uczestnictwa w kursie.

W przypadku każdego z objętych badaniem IPI WCPR monitorowało obowiązek cudzoziemców do współdziałania oraz kontaktowania się z realizatorem IPI w ustalonych terminach, nie rzadziej jednak niż 2 razy w miesiącu. W prowadzonej dokumentacji dla 30 badanych IPI znajdują się wykazy potwierdzające odbycie wizyt w ww. terminach, zawierające daty wizyt uczestników IPI, ich podpisy oraz uwagi WCPR.

W przypadku jednego IPI stwierdzono, iż cudzoziemiec realizujący IPI w okresie od listopada 2013 r. do października 2014 r. poinformował WCPR o zmianie miejsca zamieszkania z m.st. Warszawy na Gryfin i przedłożył dokumenty potwierdzające ten fakt. WCPR po otrzymaniu ww. dokumentów przekazało, zgodnie z art. 94 ustawy o pomocy społecznej, akta dotyczące IPI realizowanego w okresie od listopada 2013 r. do stycznia 2014 r. do PCPR właściwego ze względu na nowe miejsce zamieszkania w celu przejęcia kontynuacji pomocy integracyjnej. Z dokumentacji przekazanej kontrolerom przez PCPR w Gryfinie wynika, iż realizacja IPI była kontynuowana od lutego 2014 r. do sierpnia 2014 r. (wstrzymanie pomocy nastąpiło od września 2014 r. z powodu nierealizowania przez cudzoziemca postanowień IPI).

(akta kontroli str. 105-1027, 1112, 1434, 1440)

9. Koszty poniesione przez WCPR na realizację IPI

WCPR poniosło następujące koszty na realizację indywidualnych programów integracji: w 2012 r. - 665.620 zł na świadczenia pieniężne na utrzymanie oraz 1.898 zł z tytułu opłacenia przez WCPR składki na ubezpieczenie zdrowotne; w 2013 r. - 565.124 zł na świadczenia pieniężne na utrzymanie oraz 1.238 zł z tytułu opłacenia przez WCPR składki na ubezpieczenie zdrowotne, w I półroczu 2014 r. - 619.433 zł na świadczenia pieniężne na utrzymanie oraz 1.428 zł z tytułu opłacenia przez WCPR składki na ubezpieczenie zdrowotne.

W 2012 r. realizowano 74 IPI, którymi objęto 124 osoby z 74 rodzin (52 mężczyzn, 30 kobiet i 42 dzieci), przy czym 47 IPI dotyczyło cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy, a 27 IPI dotyczyło cudzoziemców objętych ochroną uzupełniającą. W 2013 r. realizowano 92 IPI, którymi objęto 125 osób z 91 rodzin (71 mężczyzn, 29 kobiet i 25 dzieci), przy czym 57 IPI dotyczyło cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy, a 35 IPI dotyczyło cudzoziemców objętych ochroną uzupełniającą. W I półroczu 2014 r. realizowano 100 IPI, którymi objęto 149 osób z 96 rodzin (68 mężczyzn, 37 kobiet i 44 dzieci), przy czym 73 IPI dotyczyło cudzoziemców,

którzy uzyskali status uchodźcy, a 27 IPI dotyczyło cudzoziemców objętych ochroną uzupełniającą.

Ponadto, w latach 2012-I półrocze 2014 r. w ramach projektu współfinansowanego przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego „Integracja dla Samodzielności” poniesione zostały wydatki na naukę języka polskiego przez cudzoziemców w łącznej kwocie 413.890 zł (z tego w 2012 r. 141.559 zł, w 2013 r. 101.963 zł, i w I półroczu 2014 r. 170.368 zł)¹³. W ramach ww. projektu poniesione zostały również wydatki na inne formy wsparcia cudzoziemców¹⁴ w łącznej kwocie 672.538 zł (z tego w 2012 r. 164.660 zł, w 2013 r. 308.600 zł, w I półroczu 2014 r. 199.278 zł.)¹⁵.

Spośród 30 badanych IPI w 23 IPI cudzoziemcy korzystali z nauki języka polskiego w ramach projektu „Integracja dla Samodzielności” (25 osób). Koszty związane z nauką języka przez ww. osoby wyniosły 83.590 zł. Badanie próby IPI wykazało także, iż cudzoziemcy skorzystali z innych rodzajów wsparcia w ramach ww. projektu, tj. doradcy zawodowego (22 osoby, koszt: 6.180 zł), psychologa (6 osób, koszt: 7.560 zł), pielęgniarki środowiskowej (17 osób, koszt: 19.200 zł), szkoleń zawodowych (3 osoby, koszt: 9.253 zł), warsztatów rozwoju osobistego (2 osoby, koszt: 10.477 zł).

(akta kontroli str. 99, 105-1027, 1061, 1076, 1083, 1091, 1096, 1116-1130)

10. Świadczenia na jakie poniesiono wydatki

Z badania 30 IPI wynikało, że koszty realizacji IPI – zatwierdzone przez Wojewodę Mazowieckiego obejmowały następujące rodzaje wydatków: pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny i opłaty mieszkaniowe oraz koszty nauki języka polskiego. W WCPR nie prowadzono szczegółowej kalkulacji wydatków w podziale na: pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny i opłaty mieszkaniowe oraz koszty nauki języka, gdyż według wyjaśnień Dyrektor WCPR podejmowanie takich działań nie wynika z przepisów ustawy o pomocy społecznej, ani rozporządzenia Ministra PiPS w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom. Zgodnie z § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia ustawodawca wskazując stawki pomocy finansowej przysługującej cudzoziemcom odnosi się jedynie do świadczeń na utrzymanie i pokrycie wydatków na naukę języka polskiego. Natomiast przywołanie w art. 92 ust 1 pkt 1 lit. a ustawy o pomocy społecznej poszczególnych typów wydatków ma służyć wskazaniu, na jaki cel mogą być w szczególności przeznaczone świadczenia pieniężne.

(akta kontroli str. 105-1027, 1432, 1436)

11. Sposób kalkulacji wydatków

Podstawą do szacowania wysokości pomocy wypłacanej w ramach realizacji poszczególnych IPI były:

- a) przepisy ustawy o pomocy społecznej,
- b) przepisy rozporządzenia Ministra PiPS w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- c) przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowania kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej¹⁶,
- d) indywidualna sytuacja materialno-bytowa cudzoziemca.

¹³ Z kursów języka polskiego skorzystało w 2012 r. 59 osób, w 2013 r. 46 osób, a w I półroczu 2014 r. 76 osób. Zajęcia odbywały się w wymiarze 4 godzin lekcyjnych tygodniowo, a ich łączny wymiar w ramach kursu wynosił 40 godzin.

¹⁴ M.in. takich jak: asystent rodzinny, asystent ds. rynku pracy i mieszkalnictwa, doradca zawodowy, psycholog, pielęgniarka środowiskowa, warsztaty z zakresu rozwoju osobistego kobiet i prawa pracy oraz autoprezentacji, szkolenia zawodowe.

¹⁵ Z innych form wsparcia skorzystało w 2012 r. 379 osób, w 2013 r. 580 osób, a w I półroczu 2014 r. 517 osób.

¹⁶ Dz. U. z 2012 r. poz. 823.

Badanie próby 30 IPI wykazało, iż zarówno IPI, jak i decyzje administracyjne o przyznaniu świadczeń pieniężnych na utrzymanie w ramach IPI, zawierały szczegółową kalkulację świadczonej pomocy z uwzględnieniem m. in. indywidualnej sytuacji socjalno-bytowej cudzoziemców (w tym kosztów utrzymania, liczebności gospodarstw domowych) oraz posiadanych przez cudzoziemców własnych możliwości i zasobów, a także ograniczeń wynikających z sytuacji mieszkaniowej, zdrowotnej i rodzinnej. Pomoc była udzielana przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, a jej wysokość zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra PiPS w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom, którzy uzyskali w RP status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą była zróżnicowana w okresie pierwszych 6 miesięcy oraz w okresie od 7 do 12 miesiąca trwania IPI.

(akta kontroli str. 105-1027, 1206-1209)

12. Środki finansowe otrzymane od wojewody

Środki na realizację zadań określonych w IPI, w okresie objętym kontrolą, zostały przekazane przez Wojewodę Mazowieckiego na rachunek Urzędu m. st. Warszawy (z dotacji: 852-85231-2110). WCPR realizując zadania związane z IPI zapotrzebowywało środki z Urzędu m. st. Warszawy na płatności wynikające z wydanych decyzji administracyjnych o przyznanej pomocy i sporządzonych na ich podstawie list płac. Środki te były stawiane do dyspozycji WCPR w dniu wypłaty świadczeń. W 2012 r. na rachunek Urzędu m. st. Warszawy wpłynęły środki w wysokości 682.000 zł (w 12 transzach), w 2013 r. wpłynęła kwota 570.000 zł (w 12 transzach), a od stycznia do czerwca 2014 r. kwota 647.480 zł (w 6 transzach). Wykorzystanie środków przez WCPR (dział 852, rozdział 85231, paragraf 311) przedstawiało się następująco: w 2012 r. wydatkowano 665.620 zł, w 2013 r. 565.124 zł, w I półroczu 2014 r. 619.433 zł. Niepełne wykorzystanie środków ujętych w planie finansowym WCPR oraz przekazanych z budżetu Wojewody Mazowieckiego wg stanu na 31.12.2013 r. oraz 30.06.2014 r. wynikało z rzeczywistej liczby osób objętych IPI i wypłaconych świadczeń (zgodnie z wydanymi decyzjami administracyjnymi). Wydatki na świadczenia w ramach IPI były księgowane w WCPR pod datą wypłaty i ujęcia na wyciągu bankowym na koncie 130-85231-Uchodźcy, z odpowiednią podziałką klasyfikacji budżetowej wydatków: dział 852, rozdział 85231, paragraf 311.

Ponadto, w okresie objętym kontrolą, Wojewoda Mazowiecki przekazał ze swojego budżetu na rachunek Urzędu m. st. Warszawy środki na realizację zadania związanego z ubezpieczeniami zdrowotnymi osób objętych IPI (z dotacji: 852-85231-2110). WCPR realizując zadanie związane z ubezpieczeniem zdrowotnym osób objętych IPI zamawiało środki na płatności na podstawie wydanych decyzji administracyjnych przyznających tę formę ubezpieczenia. Środki były stawiane do dyspozycji WCPR w dniu zapłaty składki do ZUS. W 2012 r. na rachunek Urzędu m. st. Warszawy wpłynęły środki w wysokości 2.106 zł (w 12 transzach), w 2013 r. wpłynęła kwota 1.150 zł (w 12 transzach), a od stycznia do czerwca 2014 r. kwota 1.570 zł (w 6 transzach). Wykorzystanie środków przez WCPR (dział 852, rozdział 85231, paragraf 413) przedstawiało się następująco: w 2012 r. wydatkowano 2.057,49 zł, w 2013 r. 1.142,64 zł, w I półroczu 2014 r. 1.285,47 zł. Wydatki na ubezpieczenie zdrowotne osób objętych IPI były księgowane w WCPR pod datą wypłaty i ujęcia na wyciągu bankowym na koncie 130-85213-Uchodźcy, z odpowiednią podziałką klasyfikacji budżetowej wydatków: dział 852, rozdział 85231, paragraf 411.

Zapisy na koncie księgowym 130 stanowiły podstawę do sporządzenia przez WCPR sprawozdań budżetowych: Rb-28S (Sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych), Rb-50 (Kwartalne sprawozdanie o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań

zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami) i sprawozdań finansowych do nadzorującego WCPR Biura Pomocy i Projektów Społecznych Urzędu m. st. Warszawy.

(akta kontroli str. 1206, 1254-1342)

13. Sprawozdania z zakresu realizacji zadań pomocy dla cudzoziemców

W ramach realizacji zadania polegającego na udzielaniu pomocy integracyjnej uchodźcom, WCPR przekazywało następujące sprawozdania do jednostek nadrzędnych:

- a) Sprawozdania przekazywane do Urzędu m. st. Warszawy:
 - Rb-28S (miesięczne/roczne) sprawozdania z wykonania planu finansowego wydatków budżetowych jst.;
 - Rb-50 kwartalne sprawozdania o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jst.;
 - półroczne i roczne sprawozdania finansowe z wydatków poniesionych w m.in. w dziale 852, rozdziale 85231 (pomoc społeczna dla uchodźców),
 - sprawozdania MPiPS-03 (półroczne i roczne) z udzielonych świadczeń pomocy społecznej;
 - roczne sprawozdanie w zakresie składek na ubezpieczenie zdrowotne.
- b) Sprawozdania przekazywane do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego:
 - zbiorcze sprawozdanie merytoryczne dotyczące programów integracyjnych realizowanych w 2012 r.;
 - zbiorcze sprawozdanie merytoryczne dotyczące programów integracyjnych realizowanych w 2013 r.

Sprawozdania były przekazywane terminowo, a dane finansowe w nich wykazane były zgodne z ewidencją księgową.

(akta kontroli str. 1028-1082, 1258-1320, 1327-1342)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- w 7 IPI stwierdzono błędy formalne w zakresie: podania w IPI błędnej struktury gospodarstwa domowego (5 IPI), nie umieszczenia w IPI zapisu o udzieleniu przez WCPR informacji dotyczącej pomocy określonej w programie (1 IPI), nie ujęcia w zobowiązaniach cudzoziemca w IPI obowiązku rejestracji w PUP (1 IPI),
- w jednym przypadku w aneksie do IPI brak było daty jego sporządzenia;
- w jednym przypadku w aneksie do IPI wystąpił błąd formalny,
- w przypadku 1 IPI WCPR nie pojęło działań w celu uzupełnienia brakującej pieczętki i podpisu osoby akceptującej IPI,
- 59 decyzji administracyjnych przyznających pomoc pieniężną w ramach IPI, zostało wydanych po 30 dniach od daty złożenia kompletnych wniosków o udzielenie pomocy (w tym 4 decyzje w ramach 1 IPI powyżej 60 dni, tj. po upływie 91 dni),
- w 3 decyzjach administracyjnych wydanych w ramach 1 IPI błędnie podano okres przyznania pomocy,
- w 24 IPI dokumentacja nie zawierała potwierdzenia egzekwowania przez WCPR obowiązku zameldowania się cudzoziemców w miejscu zamieszkania.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zdaniem NIK, na stwierdzone nieprawidłowości w ww. zakresie miało wpływ duże obciążenie pracą pracowników socjalnych, a także sukcesywny wzrost liczby IPI realizowanych w WCPR. W latach 2012-I półrocze 2014 r. realizowano 266 IPI, a sprawy z nimi związane były prowadzone przez dwie osoby. W 2012 r. liczba spraw przypadających na jednego pracownika wyniosła 37, w 2013 r. 46, natomiast w I półroczu 2014 r. wzrosła do 50. Wskazuje to na tendencję wzrostową w zakresie obciążenia pracą pracowników socjalnych na przestrzeni lat objętych kontrolą.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Pomoc w uzyskaniu mieszkania, zatrudnienia oraz w realizacji obowiązku szkolnego wobec dzieci

Opis stanu
faktycznego

1. Informowanie cudzoziemca przez WCPR o przysługującym mu prawie ubiegania się o pobyt w mieszkaniu chronionym

W każdym z badanych IPI znajdowała się informacja, iż jednym ze zobowiązań leżących po stronie WCPR jest podjęcie działań dotyczących pomocy w poprawie sytuacji mieszkaniowej, w tym w miarę możliwości w uzyskaniu mieszkania chronionego.

WCPR na mocy uchwały XV/279/2011 Rady m. st. Warszawy z dnia 12 maja 2011 r. prowadzi jedno mieszkanie chronione przeznaczone dla cudzoziemców ze statusem uchodźcy lub ochroną uzupełniającą, uruchomione w październiku 2011 r. Na dzień zakończenia kontroli trwały prace przygotowawcze do uruchomienia kolejnego mieszkania chronionego. Od początku funkcjonowania mieszkania chronionego do października 2014 r. o pobyt w nim ubiegało się 7 rodzin i 6 osób samotnych. Pomoc w tej formie przyznano 5 rodzinom i 4 osobom samotnym. Dyrektor WCPR wyjaśniła, że kolejni cudzoziemcy zakwalifikowani do pobytu w mieszkaniu chronionym byli informowani (z miesięcznym wyprzedzeniem) przez pracowników socjalnych o możliwości skorzystania z tej formy wsparcia (po zakończeniu pobytu w tym mieszkaniu przez dotychczasowych lokatorów).

Spośród 30 IPI objętych badaniem, w dwóch przypadkach zostały wydane decyzje o przyznaniu świadczenia niepieniężnego w formie pobytu w mieszkaniu chronionym będącym w dyspozycji WCPR, uzasadnione trudną sytuacją życiową cudzoziemców, w tym trudnościami mieszkaniowymi i zagrożeniem bezdomnością. Koszty utrzymania mieszkania chronionego były przez WCPR prawidłowo i terminowo pokrywane ze świadczeń pieniężnych przyznanych cudzoziemcom w ramach IPI.

(akta kontroli str. 245, 428-432, 435-437, 637-642, 709-710, 1206, 1211)

2. Przeznaczenie lokali z zasobów lokalowych m. st. Warszawy na realizację potrzeb mieszkaniowych cudzoziemców

Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 5 uchwały nr LVIII/1751/2009 Rady m. st. Warszawy z dnia 9 lipca 2009 r.¹⁷ WCPR jest uprawnione do występowania z wnioskiem o zawarcie umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu m. st. Warszawy dla osób ze statusem uchodźcy lub ochroną uzupełniającą, dla których przeznacza się nie więcej niż 5 lokali rocznie. Od momentu wejścia w życie ww. uchwały do dnia zakończenia kontroli, WCPR wystąpiło z wnioskami o najem lokalu z mieszkaniowego zasobu m. st. Warszawy dla 50 rodzin, w których liczba osób wynosiła 169, w tym w 2012 r. – 5 rodzin (20 osób w rodzinie), w 2013 r. – 5 rodzin (13 osób w rodzinie). W trakcie trwania kontroli NIK, w WCPR odbywał się proces składania przez cudzoziemców ze statusem uchodźcy lub ochroną uzupełniającą wniosków o wynajem mieszkania z zasobów mieszkaniowych m. st. Warszawy. Z informacji uzyskanych z Biura Polityki Mieszkaniowej Urzędu m. st. Warszawy w zakresie ilości zawartych umów najmu lokali z mieszkaniowego zasobu m. st. Warszawy dla osób ze statusem uchodźcy lub ochroną uzupełniającą (z rekomendacji WCPR) wynika, iż w 2012 r. zostało zawartych 5 umów najmu lokali. Ponadto zawarto 1 umowę najmu lokalu z wcześniejszej rekomendacji WCPR, która nie została zrealizowana na bieżąco z uwagi na brak odpowiedniego

¹⁷ Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 132, poz. 3937. Uchwała ta została zmieniona uchwałą nr XVII/353/2011 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 16 czerwca 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 116, poz. 3676).

lokalu dla cudzoziemca dysfunkcyjnego ruchowo. W 2013 r. zostało zawartych 5 umów najmu, w 2014 r. zrealizowano 4 umowy, a jedna sprawa znajduje się w toku (zawarcie umowy najmu nastąpi w I kwartale 2015 r. z uwagi na konieczność remontu). W informacji podano także, że niezależnie od realizacji spraw w ww. trybie, cudzoziemcy mogą jak inne osoby mieszkające w Warszawie ubiegać się o pomoc mieszkaniową na zasadach ogólnych, określonych w uchwale nr LVIII/1751/2009 Rady m. st. Warszawy w urzędach dzielnic m. st. Warszawy, pod warunkiem że wykażą, iż Warszawa jest ich miejscem zamieszkania. Jednocześnie w informacji podano, że Biuro nie posiada odrębnych zestawień w odniesieniu do cudzoziemców, którzy znajdują się na liście osób oczekujących do wskazania do najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu m. st. Warszawy, a jedynie zbiorczą informację odnośnie liczby gospodarstw domowych zakwalifikowanych do najmu lokali komunalnych, bez wyszczególnienia podmiotowo cudzoziemców.

(akta kontroli str. 1206, 1209-1253)

3. Realizacja obowiązku współdziałania z właściwym wojewodą i gminą w sprawie pomocy cudzoziemcowi w uzyskaniu możliwości zamieszkania

Badanie próby 30 IPI wykazało, że WCPR każdorazowo, po złożeniu przez cudzoziemca wniosku o objęcie pomocą integracyjną w ramach IPI zwracało się pisemnie do Wojewody Mazowieckiego o wskazanie miejsca pobytu na czas jego realizacji. Do niniejszego wniosku załączano kopię wniosku o objęcie pomocą, w którym cudzoziemiec wskazywał aktualny adres zamieszkania. Wynikało z tego, iż cudzoziemiec w momencie złożenia wniosku posiadał miejsce zamieszkania, które było sankcjonowane wskazaniem przez Wojewodę danego powiatu (m. st. Warszawy) jako miejsca realizacji IPI, tym samym uwzględniając wybór dokonany przez cudzoziemca.

Według wyjaśnień Dyrektor WCPR, w latach 2005-2006 Mazowiecki Urząd Wojewódzki w ramach projektu *Wspieranie integracji uchodźców oraz wykonywanie usług społecznych na rzecz osób posiadających status uchodźcy na terenie Województwa Mazowieckiego* we współpracy z jednym z podmiotów niepublicznych gwarantował uchodźcom tzw. mieszkania rotacyjne wynajmowane na terenie kilku powiatów Województwa Mazowieckiego. Miejscowości, w których były usytuowane lokale MUW wskazywał cudzoziemcom ubiegającym się o pomoc w ramach IPI, jako miejsce zamieszkania na czas realizacji IPI. Już w początkowej fazie realizacji projekt napotkał przeszkody wynikające z braku zainteresowania cudzoziemców zamieszkaniem w konkretnych miejscowościach wskazanych przez Wojewodę. W konsekwencji, rodziny dopiero po usilnej motywacji przeprowadzały się do wskazywanych miejsc, a tuż po zakończeniu IPI je opuściły. Zatem, jak wskazywała praktyka cudzoziemcy chcą sami dokonywać wyboru miejsca zamieszkania na czas realizacji IPI, a Wojewoda jedynie ten wybór sankcjonuje. Zdaniem Dyrektora WCPR kwestia mieszkaniowa osób ze statusem uchodźcy i ochroną uzupełniającą znajduje się w centrum zainteresowania WCPR. Działania w tym zakresie są nakierowane na pozyskanie przez cudzoziemców docelowego miejsca zamieszkania. Wynajem przez nich lokali na wolnym rynku, choć najbardziej rozpowszechniony wynika z konieczności i braku alternatywy, ale nie daje poczucia stabilizacji sytuacji mieszkaniowej oraz przekracza możliwości finansowe cudzoziemców, szczególnie po zakończeniu IPI. Na terenie m. st. Warszawy osoby ze statusem uchodźcy i ochroną uzupełniającą mają takie same uprawnienia, jak mieszkańcy stolicy w zakresie ubiegania się o najem mieszkań z zasobów lokalowych miasta.

(akta kontroli str. 105-1024, 1206, 1209-1210)

4. Sprawdzenie realizacji obowiązku szkolnego

Spośród 30 badanych szczegółowo IPI w przypadku 12 dzieci cudzoziemców realizowały obowiązek szkolny (w tym do szkół podstawowych uczęszczało 24 dzieci, do gimnazjów 6 dzieci). W aktach ww. IPI znajdowały się dokumenty (notatki pracowników socjalnych, świadectwa szkolne, zaświadczenia, dyplomy, informacje ze szkół o przebiegu nauki) potwierdzające, iż WCPR systematycznie monitorowało uczęszczanie dzieci do szkół. Na przykład:

- pracownik socjalny WCPR uzyskał od cudzoziemca pisemne potwierdzenie przyjęcia starszej córki do szkoły podstawowej (IPI/2012/17),
- WCPR było w posiadaniu świadectw szkolnych dzieci (IPI/2012/32 i IPI/2014/75),
- w przypadku IPI/2013/63 pracownik socjalny WCPR kilkakrotnie kontaktował się telefonicznie z kadrą pedagogiczną szkoły do której uczęszczały dzieci, składał również wizyty w szkołach,
- w przypadku IPI/2014/77 WCPR dysponowało informacją o przebiegu nauki dzieci cudzoziemki uczęszczających do szkoły podstawowej.

(akta kontroli str. 105-125, 143-188, 248-365, 406-437, 648-710, 715-736, 758-797, 901-1024, 1444)

5. Pozyskiwanie informacji ze szkół w trakcie edukacji dzieci cudzoziemców objętych ochroną międzynarodową

W przypadku 12 spośród 30 badanych IPI, dzieci cudzoziemców realizowały obowiązek szkolny. WCPR współpracował ze szkołami (podstawowymi i gimnazjalnymi) poprzez zasięganie w formie pisemnej informacji m.in. w zakresie przebiegu nauki, w tym również nauki języka polskiego, frekwencji, uzyskiwanych wynikach, trudnościach oraz współpracy szkoły z matką dziecka. W informacjach nadesłanych ze szkół zawarte były dane w powyższym zakresie. Ponadto, szkoły nie wskazywały, iż w związku z uczęszczaniem dzieci cudzoziemców zaszła potrzeba zatrudnienia asystentów nauczycieli dzieci cudzoziemskich. Dzieci cudzoziemców dobrze się adaptowały w środowisku szkolnym i na ogół łatwo przyswajały naukę języka polskiego. W sytuacji zaistnienia problemów związanych z uczęszczaniem dzieci do szkół (np. przedłużającej się nieobecności) kadra pedagogiczna szkół kontaktowała się z pracownikami socjalnymi.

(akta kontroli str. 105-125, 143-188, 248-365, 406-437, 648-710, 715-736, 758-797, 901-1024, 1444)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Monitorowanie postępów procesu integracji uchodźców

1. Monitorowanie przez WCPR postępów cudzoziemca w procesie integracji

Badanie próby 30 IPI wykazało, że w przypadku 29 IPI¹⁸ WCPR dokonywało oceny postępów cudzoziemca w procesie integracji w ramach realizowanego przez niego programu integracji zgodnie z wytycznymi określonymi w § 5 rozporządzenia Ministra PiPS w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom, którzy uzyskali w RP status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. Postępy cudzoziemców w procesie integracji były monitorowane przez realizatorów programów (dwóch pracowników socjalnych) co najmniej raz na 3 miesiące (licząc od dnia rozpoczęcia realizacji IPI). Postępy w integracji były oceniane w zakresie stopnia i efektywności integracji w następujących obszarach:

Opis stanu
faktycznego

¹⁸ W przypadku IPI/2013/35 cudzoziemiec zmienił miejsce zamieszkania w 3 miesiącu trwania IPI i w związku z tym WCPR nie było zobowiązane do przeprowadzenia ewaluacji procesu integracji cudzoziemca (WCPR przekazało akta cudzoziemca do PCPR w Gryfinie).

- 1) edukacji językowej, w tym w zakresie stopnia przyswojenia podstawowego zasobu słownictwa języka polskiego umożliwiającego komunikowanie się;
- 2) funkcjonowania zawodowego, w zakresie postępów w poszukiwaniu zatrudnienia i innych form aktywności zawodowej umożliwiającej ekonomiczne usamodzielnienie się cudzoziemca;
- 3) funkcjonowania społecznego, zwłaszcza w zakresie nawiązywania kontaktów ze środowiskiem społecznym, kulturowym i publicznym.

W badanej próbie (29 IPI) realizatorzy IPI w celu ustalenia postępów cudzoziemca w procesie integracji stosowali metody polegające m.in. na: obserwacji, rozmowie bezpośredniej z cudzoziemcem oraz członkami jego rodziny. Ponadto, pracownicy socjalni WCPR zasięgaliby opinii innych instytucji i organizacji uczestniczących w procesie integracji (przedszkola, szkoły, organizacje pozarządowe). Oceny postępów w procesie integracji były dokumentowane przez pracowników socjalnych w formie notatek służbowych. Badanie dokumentów dotyczących próby IPI wykazało, że we wszystkich przypadkach znajdowały się notatki służbowe z monitoringu - sporządzane raz na kwartał.

Spośród 30 badanych IPI w przypadku 24 IPI cudzoziemcy byli zobowiązani do nauki języka polskiego. WCPR sprawdzało w tych przypadkach uczestnictwo cudzoziemców i ich współmałżonków na kursach języka polskiego ramach projektu UE „Integracja dla Samodzielności” poprzez uzyskiwanie zestawień frekwencji na kursie otrzymywanych od szkoły językowej, kart sprawozdawczych sporządzanych przez nauczycieli prowadzących zajęcia, które obejmowały m.in. ocenę znajomości języka polskiego, postępy w jego przyswajaniu, nastawienie do zajęć. W wyniku niezapowiedzianej wizytacji kontrolera NIK w dniu 5 grudnia 2014 r. na zajęciach języka polskiego dla cudzoziemców w szkole językowej ustalono, że:

- wszyscy uczestnicy, którzy podpisali się na liście obecności (5 spośród 8) byli obecni do końca zajęć,
- szkoła językowa prowadziła monitoring frekwencji uczestników zajęć i w przypadku stwierdzenia trzykrotnej następującej po sobie nieobecności uczestnika zajęć szkoła kontaktowała się z WCPR.

(akta kontroli str. 105-1024)

2. Proces usamodzielnienia się uchodźców po 12 miesiącach pomocy integracyjnej
Badanie próby 30 IPI wykazało, że 6 IPI było trakcie realizacji, 7 IPI zostało przerwanych (z powodu m.in. nierealizowania przez cudzoziemców zobowiązań zawartych w IPI), w przypadku 1 IPI cudzoziemka po zakończeniu IPI wyjechała zagranicę.

Proces usamodzielnienia się cudzoziemców w odniesieniu do 16 IPI (po zakończeniu realizacji IPI przez okres 12 miesięcy) przedstawiał się następująco:

- w przypadku 6 IPI cudzoziemcy znaleźli zatrudnienie;
- w przypadku 1 IPI cudzoziemka studiuje i opiekuje się dzieckiem,
- w przypadku 9 IPI cudzoziemcy są bezrobotni,
- w przypadku 4 IPI cudzoziemcy korzystali z pomocy ośrodków pomocy społecznej,
- w przypadku 14 IPI cudzoziemcy wynajmują dom, mieszkanie lub pokój – na wolnym rynku,
- w przypadku 2 IPI cudzoziemki otrzymały mieszkanie z zasobów lokalowych m. st. Warszawy,
- w przypadku 3 IPI cudzoziemcy zdali egzamin państwowy z języka polskiego na poziomie B2,
- w przypadku 2 IPI cudzoziemcy posługiwali się językiem polskim w stopniu umożliwiającym komunikowanie się,
- w przypadku 11 IPI cudzoziemcy kontynuowali naukę na kursach języka polskiego.

Spośród 16 IPI w przypadku 11 IPI cudzoziemcy po zakończeniu IPI korzystali również z różnych wsparcia w ramach projektu realizowanego przez WCPR „Integracja dla samodzielności” dofinansowanego z EFS, takich jak: coach rodzinny, asystent ds. rynku i mieszkalnictwa, broker edukacyjny, doradca zawodowy, psycholog, szkolenia warsztatowe dla kobiet z dziećmi w zakresie integracji społecznej, kursy języka polskiego, pielęgniarka środowiskowa.

Wśród cudzoziemców objętych szczegółową kontrolą przeprowadzone zostało anonimowe badanie ankietowe dotyczące realizowanych przez nich IPI. Z analizy 11 otrzymanych ankiet wynika, że:

- w 2 ankietach cudzoziemcy wskazali na następujące problemy występujące przy realizacji IPI: tęsknotę za rodziną i trudności z zapisaniem dziecka do przedszkola,
- w zakresie współpracy z pracownikami WCPR - 8 ankietowanych oceniło tę współpracę jako bardzo dobrą, 3 jako dobrą. Ankietowani wskazywali m.in., że pracownicy WCPR są zaangażowani w pracę, nigdy nie odmawiają pomocy, poświęcają cudzoziemcom dużo uwagi i udzielają wsparcia w wielu obszarach (kontakt ze służbą zdrowia, urzędami, uzyskaniu ubezpieczenia),
- w zakresie świadczeń otrzymywanych w ramach IPI wszyscy ankietowani (11) stwierdzili, że otrzymywali je terminowo i w pełnej wysokości,
- 9 (2 ankietowanych nie uczestniczyło w kursie języka polskiego) cudzoziemców oceniło poziom nauki języka polskiego w tym program, przygotowanie i zaangażowanie lektorów jako bardzo dobry, w tym 1 osoba wskazała, że ww. kurs pomógł jej zdać egzamin z języka polskiego na poziomie B2, 1 osoba korzystająca z nauki języka w miejscu zamieszkania była zadowolona z takiej możliwości, 1 osoba oceniła bardzo dobrze lektora, wskazała jednak, że ilość godzin lekcyjnych w ramach kursu jest niewystarczająca, biorąc pod uwagę jak trudnym językiem jest język polski,
- w zakresie dostępności i poziomu usług świadczonych przez WCPR 6 ankietowanych oceniło je bardzo dobrze (w tym 1 osoba podała, iż w każdej chwili może skontaktować się z pracownikiem socjalnym i otrzyma pomoc, 1 osoba była bardzo zadowolona z usług świadczonych przez psychologa i pielęgniarkę oraz ich zaangażowania, 1 osoba bardzo wysoko oceniła pomoc prawną), 4 ankietowanych dobrze, natomiast 1 ankietowany wskazał, iż współpraca z doradcą ds. rynku pracy i psychologiem była nieefektywna i nie przyniosła wymiernych efektów.
- w zakresie pytania: czy i w jaki sposób można poprawić proces integracji?: 7 ankietowanych wskazało na konieczność wydłużenia okresu przyznawania pomocy w ramach IPI, w tym 3 osoby do 2 lat, 1 osoba do 3 lat, 3 osoby nie określiły horyzontu czasowego. Ponadto, 1 osoba wskazała, na konieczność wydłużenia pomocy pozafinansowej świadczonej przez WCPR (po zakończeniu IPI), takiej jak pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, kontaktach ze służbą zdrowia; 1 osoba uważała za konieczne zwiększenie intensywności kursu języka polskiego, by umożliwić lepszą integrację i zwiększyć szansę na rynku pracy; 1 osoba optowała za wdrożeniem programowej pomocy mieszkaniowej cyt. „(...) koszt najmu mieszkania na wolnym rynku stanowi większą część budżetu rodziny. Po zakończeniu IPI rodzina może zostać bez dachu nad głową”; 1 osoba uznała, iż należy zagwarantować jej bezpłatne mieszkanie; 1 osoba podała że: cyt. „(...) potrzebne są mieszkania”; 2 osoby wskazały na potrzebę zwiększenia pomocy w znalezieniu pracy, w tym 1 w znalezieniu stażu; 2 osoby postulowały potrzebę zwiększenia wysokości świadczeń przyznawanych w ramach IPI; 1 osoba wskazała na konieczność organizowania większej liczby kursów i szkoleń; 1 osoba uznała, iż należałoby zabezpieczyć jak najlepsze warunki pracy i rozwoju dla pracowników socjalnych cyt. „(...) pracownicy socjalni są bardzo zaangażowani, traktują swoją pracę jak misję, najlepiej wiedzą czego potrzebują ich klienci”.

(akta kontroli str. 105-1024, 1113-1130, 1345-1354, 1404-1431)

3. Modyfikacje indywidualnych programów integracji w przypadku stwierdzenia braków lub niewystarczających postępów.

W badanej próbie IPI nie stwierdzono przypadków, aby IPI były modyfikowane z powodu niewystarczających postępów w którymkolwiek z obszarów integracji. Do 16 IPI wprowadzono zmiany w formie aneksu z powodu uczestnictwa w projekcie „Integracja dla Samodzielności” (w przypadku 13 IPI), zmiany struktury rodziny (w przypadku 3 IPI) i opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne (w przypadku 1 IPI). Aneksy do 4 IPI, w których zmieniono koszt realizacji IPI zostały zaakceptowane przez Wojewodę Mazowieckiego. Natomiast aneksy do 13 IPI dotyczące uczestnictwa w projekcie nie wpływały na koszty realizacji IPI i nie zostały przez WCPR przekazane ww. Wojewodzie do akceptacji (zagadnienie to zostało omówione w pkt. 1 ppkt. 6 wystąpienia).

(akta kontroli str. 105-1024)

4. Kontrole przeprowadzone w WCPR przez instytucje zewnętrzne w zakresie niniejszej tematyki kontroli

W 2013 r. Biuro Kontroli Urzędu m. st. Warszawy przeprowadziło w WCPR kontrolę w zakresie prawidłowości kwalifikowania rodzin i osób mających status uchodźcy lub przyznaną ochronę uzupełniającą do zawarcia umowy najmu mieszkania z zasobów lokalowych m. st. Warszawy. W jej wyniku zostało sformułowanych 5 zaleceń pokontrolnych, które zostały przez WCPR w pełni wykonane, poprzez wprowadzenie nowych zasad i trybu postępowania w zakresie kwalifikowania cudzoziemców do zawarcia umów najmu mieszkania z zasobów m. st. Warszawy, pouczenie pracowników o konieczności starannego przeprowadzania wywiadów środowiskowych i zmianę nazwy komórek organizacyjnych.

(akta kontroli str. 1131-1205)

5. Stopień usamodzielnienia się cudzoziemca po zakończeniu IPI

WCPR pomimo, iż nie istniał ustawowy obowiązek dokonywania monitoringu procesu integracji cudzoziemców po zakończeniu IPI posiadało informacje ilu cudzoziemców znalazło pracę, mieszkanie, ilu pobiera świadczenia z OPS, ukończyło naukę języka polskiego i ilu opuściło terytorium RP po zakończeniu IPI. Spośród 128 cudzoziemców realizujących IPI w latach 2012 do listopada 2014 r. (bez uwzględnienia próby IPI objętych kontrolą, opis w tej kwestii zamieszczono w ppkt. 2): 36 cudzoziemców znalazło pracę, 57 wynajmuje mieszkanie na wolnym rynku, 14 korzysta z pomocy OPS, 89 ukończyło kurs języka polskiego. Natomiast 14 opuściło terytorium RP po zakończeniu programu integracji. W dalszym ciągu w kontakcie z WCPR pozostaje 49 osób (w tym 10 z badanej próby IPI).

(akta kontroli str. 1131-1205, 1344-1354)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Pomimo, że wyniki kontroli wskazują, że WCPR dokładało należytych starań, aby proces usamodzielnienia się cudzoziemców w trakcie trwania IPI i po jego zakończeniu był jak najbardziej skuteczny, to relatywnie niski odsetek cudzoziemców, którzy znaleźli zatrudnienie wskazuje – zdaniem NIK – na brak oczekiwanych rezultatów, mimo oferowania cudzoziemcom różnych form wsparcia w zakresie aktywizacji i adaptacji na rynku pracy oraz na poszukiwanie rozwiązań w tym zakresie. Tym bardziej, że cudzoziemcy wskazywali w ankietach na konieczność poprawy działań związanych z aktywizacją i z adaptacją na rynku pracy.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁹, wnosi o:

1. Wyeliminowanie błędów formalnych przy opracowywaniu i akceptacji indywidualnych programów integracji oraz decyzji administracyjnych.
2. Podjęcie działań zapewniających terminowość wydawania decyzji administracyjnych o przyznaniu pomocy pieniężnej w ramach IPI.
3. Skuteczne egzekwowanie obowiązku zameldowania się cudzoziemców w miejscu zamieszkania.
4. Zintensyfikowanie działań zmierzających do aktywizacji i adaptacji cudzoziemców na rynku pracy.
5. Podjęcie działań w zakresie wzmocnienia kadrowego komórki organizacyjnej WCPR zajmującej się wspieraniem cudzoziemców w procesie integracji, z uwagi na coroczny wzrost liczby indywidualnych programów integracji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 26 stycznia 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny

Wicedyrektor
Elżbieta Matuszewska

Kontrolerzy
Bożena Matyjasik
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis

Kinga Wiśniewska-Danek
Inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

¹⁹ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.